Oświadczenie złożone
przez senator Monikę Jadwigę Piątkowską
w dniu 2 lipca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister kultury i dziedzictwa narodowego Marty Cienkowskiej oraz do minister funduszy i polityki regionalnej Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz

Szanowne Panie Ministry!

Zwracam się do pań minister w związku z obowiązującymi zasadami naboru do inwestycyjnej części Programu „Kultura", które wykluczają z możliwości ubiegania się o wsparcie miasta liczące powyżej 500 tysięcy mieszkańców. Jako senator Rzeczypospolitej Polskiej nie mogę zgodzić się z rozwiązaniem, które w sposób arbitralny dzieli polskie samorządy na lepsze i gorsze wyłącznie ze względu na liczbę mieszkańców.

Duże miasta, takie jak Kraków, Warszawa, Wrocław, Łódź i Poznań, nie mogą być traktowane przez państwo niesprawiedliwie i stronniczo. To właśnie w tych miastach znajdują się najważniejsze instytucje kultury, obiekty wpisane na listy światowego dziedzictwa i setki zabytków. Mieszkają tu również tysiące ludzi, którzy każdego dnia tworzą polską kulturę i dbają o jej zachowanie dla przyszłych pokoleń. Oba kierowane przez panie ministerstwa wielokrotnie podkreślają, że fundamentem prowadzonej polityki publicznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu, wyrównywanie szans i budowanie spójności. Z tymi wartościami w pełni się zgadzam. Tym trudniej zrozumieć rozwiązanie, które z góry wyklucza całe miasta z możliwości ubiegania się o środki publiczne.

Nie kwestionuję potrzeby wspierania mniejszych i średnich miast. Wręcz przeciwnie, uważam, że powinny one mieć dodatkowe preferencje i otrzymywać instrumenty wsparcia. Nie może się to jednak odbywać poprzez odebranie prawa do udziału w konkursie największym polskim miastom. Wsparcie jednych nie może oznaczać wykluczenia drugich.

Stanowisko to podzieliła również Rada Miasta Krakowa, która przyjęła rezolucję wzywającą do zmiany tego kryterium i zastąpienia go rozwiązaniami premiującymi mniejsze ośrodki bez eliminowania największych miast.

W związku z powyższym zwracam się do pań z następującymi pytaniami.

1. Jakie konkretne przesłanki merytoryczne uzasadniają wprowadzenie kryterium wykluczającego miasta liczące ponad 500 tysięcy mieszkańców z możliwości ubiegania się o środki?
2. Który z resortów był inicjatorem wprowadzenia tego rozwiązania oraz jaki był zakres odpowiedzialności każdego z ministerstw za jego przygotowanie i akceptację?
3. Czy przed przyjęciem tego kryterium sporządzono analizy jego wpływu na największe polskie miasta oraz na możliwość realizacji inwestycji związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego?
4. Czy rozważano rozwiązania alternatywne, polegające na preferencyjnym traktowaniu mniejszych i średnich miast, bez jednoczesnego wykluczania największych ośrodków?
5. Czy oba ministerstwa planują podjęcie rozmów ze stroną darczyńców Funduszy Norweskich w celu zmiany tego kryterium?
6. Czy oba ministerstwa podzielają stanowisko Rady Miasta Krakowa, że wsparcie mniejszych miast powinno odbywać się poprzez mechanizmy preferencyjne, a nie poprzez wykluczanie największych polskich miast?
7. Czy w ocenie obu ministerstw obowiązujące kryterium pozostaje zgodne z zasadą równego traktowania samorządów oraz z deklarowaną przez rząd polityką przeciwdziałania wykluczeniu i wzmacniania spójności społecznej?

Monika Jadwiga Piątkowska
senator Rzeczypospolitej Polskiej